

Bilag A1: Generelle krav

Bilag 1: Generelle krav

Virksomhedens ansvar: Generelle krav (MK)

1 INDLEDNING

Samfundsansvar skal systematisk og konsekvent indgå i den statslige indkøbspolitik. Ved opfyldelsen af Rammeaftalen forpligter Leverandøren sig således til at vise samfundsansvar. Leverandøren viser samfundsansvar og skaber værdi for både virksomhed og samfund ved i dialog med sine interessenter at håndtere sociale, miljømæssige og etiske udfordringer i overensstemmelse med internationalt anerkendte retningslinjer.

2 INTERNATIONALT ANERKENDTE RETNINGSLINJER

Leverandøren anses ved opfyldelsen af Rammeaftalen at vise samfundsansvar ved at overholde de nedenfor i afsnit 3-5 nævnte krav. Kravene baserer sig på de internationalt anerkendte retningslinjer, der er nævnt i punkt 2.1-2.4, og de konventioner, som ligger til grund for retningslinjerne:

2.1 FN's Global Compact

FN's Global Compact består af 10 principper, der lyder som følger:

1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder.
2. Virksomheden bør sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.
3. Virksomheden bør opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling.
4. Virksomheden bør støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde.
5. Virksomheden bør støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde.
6. Virksomheden bør afskaffe diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold.
7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer.
8. Virksomheden bør tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed.
9. Virksomheden bør opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.
10. Virksomheden bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse .

2.2 UN Guiding Principles for Business and Human Rights

FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv (UN Guiding Principles on Business and Human Rights) blev vedtaget af FN's Menneskerettighedsråd i juni 2011. FN's retningslinjer udstikker vejledende principper for, hvordan stater og virksomheder skal agere for at sikre, at der ikke sker menneskerettighedskrænkelser i forbindelse med virksomheders aktiviteter.

2.3 OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder¹

OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder er en internationalt anerkendt referenceramme for virksomheders globale ansvarlighed, der indarbejder en lang række internationale standarder og principper, herunder FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv (jf. afsnit 2.2). Retningslinjerne fastlægger, hvad der forventes af virksomheder globalt og nationalt, uanset hvor de opererer, hvad angår at sikre respekt for arbejdstager- og menneskerettigheder, internationale miljøstandarder og retningslinjer for anti-korruption mv.²

OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder er ikke begrænset til kun at omfatte multinationale virksomheder. Således opfordrer OECD's retningslinjer alle virksomheder uanset størrelse til at efterleve retningslinjerne.³

2.4 OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict Affected and High-Risk Areas

OECD's retningslinjer "Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas", der giver detaljerede anbefalinger og hjælp til virksomheder med at respektere menneskerettighederne og undgå at bidrage til konflikter gennem deres praksis for indkøb af mineraler. Retningslinjerne kan hentes på OECD's hjemmeside.

2.5 Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd (MKI) har til opgave at behandle sager om overtrædelser af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder (jf. afsnit 2.3) og udbrede kendskabet til retningslinjerne. Institutionen er også OECD's kontaktpunkt i Danmark. Institutionens virksomhed er reguleret i lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd.

MKI kan blandt andet på baggrund af en klage eller af egen drift behandle sager vedrørende overtrædelser af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, der enten er begået i Danmark eller vedrører en dansk virksomhed (gælder både offentlige og private virksomheder), statslige eller regionale myndigheder.

---

¹ OECD Guidelines for Multinational Enterprises, Recommendations for responsible business conduct in a global context.

² Forslag til Lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, almindelige bemærkninger, punkt 1.1.

³ Forslag til Lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, almindelige bemærkninger, punkt 1.1 og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, side 18.

3 MATERIELLE KRAV TIL LEVERANDØREN

3.1 Menneskerettigheder

Leverandøren indestår for, at Leverandøren ved opfyldelsen af Rammeaftalen til enhver tid overholder gældende lovgivning om forbud mod forskelsbehandling på grund af hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap og national, social eller etnisk oprindelse, hvilket blandt andet indebærer:

- At det leverede og dele heraf er produceret under forhold, hvor det generelle princip om eliminering af diskrimination er respekteret, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 111 om diskrimination.
- At det leverede og dele heraf er produceret under forhold, hvor det generelle princip om retten til ligeløn er respekteret, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 100.

Leverandøren forpligter sig til ved opfyldelsen af Rammeaftalen at sikre overholdelsen af grundlæggende menneskerettigheder, som fastlagt i princip 1 og 2 i FN's Global Compact og UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

3.2 Arbejdstagerrettigheder

Leverandøren forpligter sig til ved opfyldelsen af Rammeaftalen at sikre overholdelsen af de grundlæggende arbejdstagerrettigheder, hvilket blandt andet indebærer:

- At de leverede produkter og dele heraf ikke er produceret i strid med det generelle forbud imod tvangsarbejde, således som dette blandt andet har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 29 og 105.
- At de leverede produkter og dele heraf ikke er produceret i strid med det generelle forbud imod anvendelse af børnearbejde, således som dette blandt andet har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 138 og 182.
- At de leverede produkter er produceret under forhold, hvor de generelle principper om retten til organisationsfrihed og retten til kollektive forhandlinger er sikret, således som dette princip blandt andet har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 87, 98 og 135.
- At de leverede produkter og dele heraf er produceret under forhold, hvor det generelle princip om retten til rimelig aflønning er overholdt, således som dette princip blandt andet har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 26 og 131 og FN's Menneskerettighedserklærings artikel 23, stk. 3.
- At de leverede produkter og dele heraf er produceret under forhold, hvor det generelle princip om retten til rimelige arbejdstider er overholdt, således som dette princip blandt andet har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 1 og 30 samt FN's Menneskerettighedserklærings artikel 24.
- At de leverede produkter og dele heraf er produceret under forhold, hvor det generelle princip om retten til et sikkert og sundt arbejdsmiljø er overholdt, således som dette princip blandt andet har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 155.

Leverandøren forpligter sig således til ved opfyldelsen af Rammeaftalen at sikre overholdelsen af de grundlæggende arbejdstagerrettigheder, herunder forbuddet mod børnearbejde og tvangsarbejde, som fastlagt i princip 3, 4, 5 og 6 i FN's Global Compact.

3.3 Anti-korruption

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelsen af Rammeaftalen til at afholde sig fra at bestikke eller på anden måde uretmæssigt påvirke offentlige embedsmænd, domstole og/eller private parter.

Leverandøren forpligter sig således ved opfyldelsen af Rammeaftalen til at afholde sig fra alle former for korruption som fastlagt i princip 10 i FN's Global Compact.

Ved korruption forstås aktiv bestikkelse som defineret i henholdsvis artikel 3 i Rådets Retsakt af 26. maj 1997 og artikel 3, stk. 1, i Rådets fælles aktion 98/742/RIA.

Såfremt Leverandøren i kontraktperioden opnår endelig dom for korruption, anses dette som væsentlig misligholdelse af Rammeaftalen. Kunden kan vælge ikke at ophæve kontrakten, såfremt Kunden vurderer, at ophævelsen ikke er proportional med Leverandørens handlinger. Kunden kan i vurderingen blandt andet lægge vægt på, hvilke tiltag Leverandøren har igangsat med henblik på at forhindre gentagelse, samt i hvilket omfang Leverandørens procedurer på tidspunktet for fejlen har været tilstrækkelige.

4 KRAV OM NØDVENDIG OMHU (DUE DILIGENCE)

4.1 Indledning

Kravene om nødvendig omhu baserer sig navnlig på UN Guiding Principles on Business and Human Rights og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder. Nødvendig omhu indebærer, at virksomheden aktivt og metodisk undersøger risikoen for overtrædelser af retningslinjerne i forbindelse med virksomhedens forretningsaktiviteter, både hos virksomheden selv og hos andre virksomheder, som den har indflydelse på, f.eks. leverandører. Endvidere omfatter begrebet nødvendig omhu, at virksomheden træffer foranstaltninger til at forebygge risikoen for sådanne overtrædelser.

De omfattede virksomheder skal ifølge retningslinjerne konkret identificere, forebygge, udbedre og redegøre for aktuelle og potentielle overtrædelser og negative påvirkninger.

Retningslinjerne omfatter både overtrædelser, som virksomheden er årsag eller medvirkende til, eller som er direkte forbundet med virksomhedens operationelle aktiviteter, produkter eller serviceydelser.

4.2 Generelt

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelse af Rammeaftalen til at udvise nødvendig omhu i relation til kravene i afsnit 3. Leverandøren skal således undersøge risikoen for overtrædelse af kravene i afsnit 3 i forbindelse med Leverandørens forretningsaktiviteter, både hos Leverandøren selv og hos andre virksomheder, som den har indflydelse på, f.eks. væsentlige

underleverandører, og træffe foranstaltninger til at forebygge risikoen for sådanne overtrædelser ved opfyldelse af Rammeaftalen.

Ansvar vedrørende overholdelse af menneskerettighederne gælder for alle virksomheder uanset deres størrelse, sektor, operationel kontekst, ejerskab og struktur. Imidlertid kan omfanget og kompleksiteten af de midler, hvorigennem virksomhederne har mulighed for at overholde menneskerettighederne, variere, som følge af ovenfor nævnte faktorer og som følge af virksomhedernes mulighed for at udøve negativ indflydelse på menneskerettighederne.

De midler, hvormed Leverandøren skal opfylde ansvaret for overholdelse af menneskerettighederne, vil derfor skulle være proportional med blandt andet faktorer som virksomhedens størrelse. Små og mellemstore virksomheder kan have mindre kapacitet såvel som flere uformelle processer og ledelsesstrukturer end større virksomheder. Men nogle små og mellemstore virksomheder vil kunne forårsage stor indvirkning på menneskerettighederne, der vil kunne kræve dertil svarende forholdsregler, uanset virksomhedernes størrelse. Alvoren af en negativ indvirkning skal bedømmes ud fra dens omfang, rækkevidde og ubodelige karakter.

Større virksomheder anses under alle omstændigheder for at udvise nødvendig omhu, såfremt Leverandøren sikrer følgende fire grundlæggende tiltag⁴ i relation til de af Rammeaftalen omfattede produkter eller dele heraf:

1. **Politik**, der beskriver Leverandørens holdning til ansvarlig leverandørstyring.
2. **Risikovurdering**, der omfatter løbende vurdering af aktuelle og potentielle krænkelse relateret til Leverandørens aktiviteter og relationer i relation til det under Rammeaftalen leverede.
3. **Implementering** af politik for ansvarlig leverandørstyring, der bl.a. med udgangspunkt i risikovurderingen omfatter monitorering af udvalgte underleverandørers aktiviteter og løbende forbedringer. Leverandøren bør skride til øjeblikkelig handling, hvis der konstateres grove krænkelse af grundlæggende rettigheder og internationale miljøstandarder.
4. **Rapportering** om indsatsen og dens resultater.

Leverandøren kan udvise nødvendig omhu på anden vis, som er tilpasset Leverandørens indsats set ud fra en pragmatisk tilgang og under hensyntagen til de konkrete forhold og Leverandørens ressourcer⁵.

4.3 Mineraler og metaller fra konfliktramte og høj risiko områder

Såfremt der ved opfyldelsen af Rammeaftalen leveres produkter eller dele heraf, hvori der indgår metaller eller mineraler ("Minerals"), som er omfattet af OECD retningslinjerne i punkt 2.4, gælder følgende:

---

⁴ Retningslinjer for ansvarlig leverandørstyring, Rådet for samfundsansvar, juni 2010, side 7.

⁵ Retningslinjer for ansvarlig leverandørstyring, Rådet for samfundsansvar, juni 2010, side 10 og UN Guiding Principles on Business and Human Rights, punkt 14 og 15.

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelsen af Rammeaftalen til i sine forretningsmæssige systemer at integrere OECD's "Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas" i form af den i guiden nævnte "Five-Step Framework for Risk-Based Due Diligence in the Mineral Supply Chain", jf. annex I til guiden.

Disse forpligtelser medfører, at Leverandøren for de af Rammeaftalen omfattede produkter eller dele heraf i overensstemmelse med OECD-retningslinjerne skal:

11. etablere stærke forretningsmæssige systemer, som understøtter retningslinjerne,
12. identificere og håndtere risici i leverandørkæden,
13. udarbejde og implementere en strategi som svar på identificerede risici,
14. understøtte uafhængige tredjeparts audits i leverandørkæden, og
15. foretage offentlig rapportering om Leverandørens due diligence.

5 DOKUMENTATION

Ud over dokumentation for opfyldelse af de i Rammeaftalens fastlagte specifikke krav til produktets egenskaber vil Kunden som hovedregel ikke anmode om nærmere dokumentation for, at Leverandøren ved opfyldelsen af Rammeaftalen lever op til kravene i dette bilag.

5.1 Dokumentation – særligt om arbejdsklausuler

Ordregiver kan til enhver tid udbede sig relevant dokumentation for, at løn- og arbejdsvilkår for arbejdstagerne lever op til den forpligtelse, som arbejdsklausulen i punkt 3.3. fastsætter.

Ordregiver kan kræve, at Leverandøren – efter skriftligt påkrav herom – inden for 10 arbejdsdage fremskaffer relevant dokumentation såsom løn- og timesedler, lønregnskab og ansættelseskontrakter fra såvel egne som eventuelle underleverandørers arbejdstagere.

Ordregiver kan, til brug for sin vurdering af om Leverandøren eller underleverandører har overholdt klausulen, søge rådgivning hos relevante arbejdsgiver- og/eller arbejdstagerorganisationer.

5.2 Dokumentation – i øvrigt

Leverandøren skal dog til hver en tid, senest en måned efter Kunden skriftlige anmodning herom, kunne opfylde følgende dokumentationskrav:

5.2.1 Erklæring fra Leverandørens ledelse

Heri erklæres det, at Leverandøren ved opfyldelse af Rammeaftalen løbende sikrer overholdelsen af ovennævnte krav til menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø, antikorrupition og nødvendig omhu.

5.2.2 Beskrivelse af praktiske tiltag

Heri beskrives de tiltag, som Leverandøren har gennemført med henblik på at sikre overholdelsen af de nævnte krav. Denne beskrivelse kan omfatte en beskrivelse af påtagne forpligtelser, implementerede systemer og andre iværksatte tiltag.

5.2.3 Beskrivelse af resultatmålinger

Heri beskrives, hvorledes resultatet af iværksatte tiltag måles. Dette kan ske ved brug af standarder så som Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines.

Dokumentationskravene anses som opfyldt ved, at Leverandøren har udarbejdet en såkaldt "Communication on Progress" (fremskridtsrapport) i forbindelse med Leverandørens tilslutning til FN's Global Compact. Kunden accepterer naturligvis også andre bevistyper, der opfylder de i nærværende afsnit 5 fastlagte dokumentationskrav.

6 LEVERANDØRENS ANSVAR

Som anført ovenfor er Leverandøren efter Rammeaftalen alene forpligtet til at sikre overholdelsen af de i afsnit 3, 4 og 5 nævnte krav "ved opfyldelsen af Rammeaftalen". Leverandørens ansvar angår således alene det under Rammeaftalen leverede.

Ved vurderingen af om en Leverandør kan holdes ansvarlig for en opfyldelse af Rammeaftalen, som strider mod de nævnte krav, lægges der bl.a. vægt på, om Leverandøren har udvist nødvendig omhu i forhold til, hvad der med rimelighed kan forventes af Leverandøren ud fra den kontekst, Leverandøren opererer i. Nødvendig omhu afhænger af den pågældende Leverandørs størrelse, forretningsmæssige sammenhæng og kompleksitet, overtrædelsens alvor, om årsagen til overtrædelsen er uden for evt. kontrol og indflydelse, om der består en afhængighed af de pågældende varer eller tjenesteydelser og endelig perspektivet i forhold til den pågældende overtrædelse ved afbrydelse af et samarbejde eller indkøb, dvs. om en afbrydelse af samarbejdet forværrer eller forbedrer situationen.⁶

7 PROCEDURE VED KONKRET BEGRUNDET MISTANKE

Såfremt der opstår konkret begrundet mistanke om, at Leverandørens opfyldelse af Rammeaftalen strider mod de i afsnit 3 og 4 nævnte krav, skal Leverandøren straks efter Kundens anmodning herom fremsende en skriftlig redegørelse indeholdende følgende punkter:

1. Afvisning eller bekræftelse af den konkret begrundede mistanke.
2. Redegørelse for de omhandlede forhold samt ved bekræftelse af mistanken en handlingsplan for, hvorledes der kan rettes op på situationen, herunder hvilke foranstaltninger Leverandøren sætter i værk for at påvirke forholdet, herunder at mindske risikoen for, at tilsvarende situationer opstår.

Redegørelsen kan i relevant omfang omfatte dokumentation for, under hvilke produktionsprocesser og/eller -metoder de varer og/eller tjenesteydelser, der indgår til opfyldelsen af Rammeaftalen, er tilvirket, samt fornøden dokumentation for, hvilke materialer der indgår i produkterne, samt angivelse af hvorledes en part har mulighed for at søge genoprejsning og udbedring af eventuelle skader, såfremt en sag om krænkelse af menneskerettighederne måtte opstå (jf. UN Guiding Principles on Business and Human Rights nr. 29). Endvidere skal Leverandøren redegøre for, hvorvidt årsagen til mistanken er

---

⁶ Forslag til Lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, almindelige bemærkninger, punkt 2.1.2.5.

uden for evt. kontrol og indflydelse, om der består en afhængighed af de pågældende varer eller tjenesteydelser og endelig perspektivet i forhold til den pågældende overtrædelse ved afbrydelse af et samarbejde eller indkøb, dvs. om en afbrydelse af samarbejdet forværrer eller forbedrer situationen.

Konkret begrundet mistanke kan bl.a. anses at foreligge, såfremt Leverandøren indbringes for Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, jf. lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, eller et andet nationalt kontaktpunkt i et andet land, eller i øvrigt gøres til genstand for retsforfølgning for overtrædelser af de i afsnit 3 og 4 nævnte krav ved Leverandørens opfyldelse af Rammeaftalen, uanset i hvilket land retsforfølgelsen finder sted.

Leverandøren skal derfor af egen drift straks kontakte Kunden, hvis Leverandøren bliver opmærksom på, at der foreligger overtrædelse af afsnit 3 og 4, eller hvis Leverandøren indbringes for Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, jf. lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, eller et andet nationalt kontaktpunkt i et andet land, eller i øvrigt gøres til genstand for retsforfølgning for overtrædelser af de i afsnit 3 og 4 nævnte krav ved Leverandørens opfyldelse af Rammeaftalen og i den forbindelse af egen drift fremsende redegørelse og dokumentation som ovenfor anført.

Kunden vil på baggrund af overnævnte skriftlige redegørelse og dokumentation mv. foretage en konkret vurdering af den enkelte sag, hvorunder alle relevante forhold vil blive taget i betragtning.